

Ursula Hirschmann: Antifasciste en Europees federaliste (1913-1991)

Ursula Hirschmann werd geboren in een Joods middenklassegezin in Berlijn, en werd in 1932 lid van de jongerenorganisatie van de sociaaldemocratische partij uit verzet tegen de opmars van de nazi's. In ballingschap in Parijs in het midden van de jaren 1930 ontmoette ze Eugenio Colorni, een jonge Italiaanse filosoof en socialist, en trouwde met hem. Beiden werden vervolgens actief in de clandestiene antifascistische oppositie in Italië.

Toen Colorni werd gearresteerd en gevangengezet op het eiland Ventotene, volgde zij er haar echtgenoot. Daar ontmoetten zij Ernesto Rossi en Altiero Spinelli, die in 1941 samen het Manifest van Ventotene voor een vrij en verenigd Europa schreven, dat algemeen wordt beschouwd als het vertrekpunt voor de Europees federalistische beweging. Het manifest was een blauwdruk voor een democratische Europese Unie die na de oorlog kon worden opgericht. Hirschmann smokkelde het manifest naar het Italiaanse vasteland en hielp het te verspreiden.

In augustus 1943 was Hirschmann in Milaan en richtte zij de Europese Federalistische Beweging op, samen met onder anderen Spinelli, die van Ventotene was ontsnapt. In 1975 richtte Hirschmann in Brussel de Association Femmes pour l'Europe op.

De vroege jaren

De in 1913 geboren Ursula Hirschmann begon haar politieke ontdekkingstocht en activisme met het bijwonen van evenementen georganiseerd door de socialistische en de Duitse sociaaldemocratische partij in haar woonplaats Berlijn.

In 1932 sloeg zij als jonge Joodse economiëstudente een radicalere weg in en raakte ze betrokken bij communistische verzetsgroepen. Een jaar later, toen de nazi's alsmaar hardhandiger optraden tegen de oppositie, vluchtten zij en haar broer Albert (die later een prominent econoom en politicoloog zou worden) naar Parijs. Dat was het begin van een lange ballingschap voor Hirschmann en een keerpunt in haar bekering tot het Europees federalisme.

In Parijs ontmoetten zij en Albert Eugenio Colorni, een jonge Italiaanse filosoof en socialist, die zij al kenden uit Berlijn. Hirschmann volgde Colorni naar Italië en trouwde met hem in 1935.

Het paar raakte nauw betrokken bij het antifascistische verzet in Italië. Dit radicale activisme leidde echter tot de arrestatie van Colorni en zijn ballingschap op het eiland Ventotene. Hirschmann kreeg toestemming van de overheid om Colorni te volgen naar Ventotene, waar zij andere antifascistische intellectuelen, zoals Altiero Spinelli en Ernesto Rossi, ontmoetten.

De geboorte van het Europees federalisme

Deze ontmoeting van gelijkgestemden heeft uiteindelijk in 1941 geleid tot het Manifest van Ventotene voor een vrij en verenigd Europa. Het manifest werd in het geheim geschreven op

sigarettenpapier, en was zowel een politieke verklaring als een blauwdruk voor een democratische federatie van Europa. In het manifest werd opgeroepen tot een breuk met het verleden van Europa om een nieuw politiek systeem te creëren door een herstructurering van het beleid en een ingrijpende sociale hervorming.

Hirschmann slaagde erin de tekst van het manifest naar het vasteland te smokkelen. Ze hielp de tekst te redigeren en te verspreiden. Velen die actief waren in het Italiaanse verzet tegen de nazi's lazen het. Hirschmann kwam aan in Milaan en stond in 1943, samen met Spinelli en andere activisten, aan de wieg van de *Movimento Federalista Europea*, de Europese Federalistische Beweging, toen geallieerde troepen vanuit het zuiden Italië begonnen te bevrijden. In Milaan werd in augustus van dat jaar de eerste bijeenkomst voor de oprichting van de federalistische beweging gehouden, waar de in Ventotene uitgedachte zes pijlers van het federalistische denken werden goedgekeurd.

Eugenio Colomi werd in 1944 in Rome vermoord door fascistena. Het jaar daarop trouwde Hirschmann met Altiero Spinelli. Zij vluchtten naar Zwitserland, waar zij samen aan de internationalisering van de Europese Federalistische Beweging werkten. Hirschmann werd daarom betrokken bij de organisatie van het eerste internationale federalistische congres in Parijs in 1945. Uiteindelijk ging het echtpaar in Rome wonen.

Hirschmanns politiek engagement eindigde niet na de Tweede Wereldoorlog. In 1975 richtte zij in Brussel de *Association Femmes pour l'Europe* (Vrouwen voor Europa) op, een beweging die vrouwen uit feministische en politieke kringen samenbracht en zich nu nog altijd inzet voor gendergelijkheid.

Ursula Hirschmann had met haar eerste echtgenoot Eugenio Colomi drie dochters: Silvia, Renata en Eva. Ook met Altiero Spinelli had ze drie dochters: Diana, Sara en Italiaans journalist en parlementslid Barbara Spinelli. In december 1975 kreeg Hirschmann een hersenbloeding, waarvan zij nooit volledig hersteld is. Zij overleed in 1991 op 77-jarige leeftijd.